

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
Харківська державна академія дизайну і мистецтв»
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет «Образотворче мистецтво»

(назва факультету)

Кафедра монументального живопису
(повна назва кафедри)

Пояснювальна записка

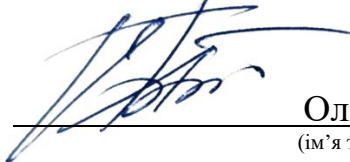
до дипломної роботи магістра

(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему ЖИВОПИСНЕ ПАННО ДЛЯ СУЧАСНОГО ЖИТЛОВОГО
БУДИНКУ НА ТЕМУ «ЗВ'ЯЗОК ПОКОЛІНЬ»

Виконав магістрант
другого (магістерського) рівня
вищої освіти
за спеціальністю
023 «Образотворче мистецтво»,
декоративне мистецтво, реставрація»
галузі знань 02 «Культура і мистецтво»
(шифр і назва спеціальності)

ОПП «Реставрація, візуальні практики»
спеціалізації «Монументальний живопис»
(назва освітньо-професійної програми)

Олена ГЛОВА
(ім'я та прізвище)

Керівник: _____
проф. Володимир НОСЕНКОВ
(ім'я та прізвище)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. АВТОРСЬКА КОНЦЕПЦІЯ ДИПЛОМНОЇ РОБОТИ	6
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ АНАЛОГІВ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	9
2.1. Зв'язок поколінь. Циклічність життя. Філософські концепції	9
2.2 Огляд зразків аналогів та технік митців	12
РОЗДІЛ 3. ОБҐРУНТУВАННЯ ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ТВОРЧОГО	
ПРОЦЕСУ	19
3.1. Історичний аспект розвитку монументально-декоративного панно	19
3.2. Техніко-технологічні засоби та поетапність створення живописного панно	23
3.3. Збір та систематизація підготовчого матеріалу та розробка ескізної частини	26
3.4. Розбір об'єкта	29
ВИСНОВКИ	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	35
АЛЬБОМ ІЛЮСТРАЦІЙ	38
СПИСОК ІЛЮСТРАЦІЙ	62

ВСТУП

Монументальне мистецтво охоплює різні галузі художньої творчості. До монументального мистецтва належать архітектурні та структурні елементи, різні розписи на фасаді або ж в екстер'єрі, скульптури.

Це один з найдавніших видів мистецтва, який відомий ще з палеоліту. (Іл.1). Поширений в Стародавньому світі – Єгипті (Іл.2), Месопотамії, Греції, Римі, він залишався провідним у мистецтві середньовічних імперій – Візантії та держав Сходу, а також Європи, де в добу Ренесанс фрески створювали великі італійці – Джотто ді Бондоне (Іл.3), Рафаель Санті (Іл.4), Мікеланджело Буанарроті (Іл.5), Леонардо да Вінчі (Іл.5), Паоло Веронезе. Грандіозні ансамблі з творами монументального живопису дійшли до нашого часу з епохи Бароко, Рококо, Класицизм, Модерну. Наприкінці ХХ ст., в умовах демократизації суспільного та культурного життя, з'явилися нові форми стінопису – графіті та мурали, які стали частиною явища стрітарту.

В Україні, де монументальний живопис відомий з первісних культур Північного Причорномор'я та період Київської Русі, а добу Бароко набув якостей національного мистецтва, наприкінці ХІХ – ХХ ст., отримав розвиток у регіональних школах. Визнаними професіоналами в даній галузі стали: Е. Котков (Іл.7), В. Ламах, І. Литовченко, В. Мельніченко (Іл.8.), В. Прядка (Іл.9), А. Рибачук.

Твори монументально мистецтва, настінні розписи мають сталі композиційні принципи, які обов'язково враховуються при роботі над твором. На відстані силует та контур мають суттєве значення, а дрібні деталі непомітні.

Монументальний живопис, попри давнину свого походження залишається одним із актуальних мистецтв сьогодення. Будучи виразним засобом взаємодії з глядачами, слід ретельно підходити до вибору та трактування обраних тем. Виконання твору монументального мистецтва є

тривалим та включає в себе низку етапів. Зараз в умовах воєнного стану монументальне мистецтво, сповнене духовно-патріотичного змісту.

Актуальність теми. Тема циклічності життя залишається актуальною, оскільки вона охоплює основні процеси, що відбуваються як в природі, так і в людському житті. Циклічність проявляється в сезонних змінах, в біологічних циклах, а також в культурних і соціальних циклах, таких як зміна поколінь, розвиток цивілізацій або економічні кризи. Ця тема допомагає людям усвідомити неминучість змін і навчитися адаптувати до них. Усвідомлення циклічності життя може впливати на особистісне зростання, емоційне зростання, свідомість. У соціальних та культурних аспектах ця тема досліджує, як суспільство справляється з постійними змінами, відтворюючи старі моделі поведінки та адаптуючись до нових умов.

Новизна дослідження полягає в розкритті поняття циклічності життя, його сюжетної складової, через авторські живописні форми, психологізм образності та символізм, що відображені в роботі «Зв'язок поколінь».

Мета роботи. Метою роботи являється створення живописного панно, через яке розкривається сумісно-сміслові значення циклічності життя, зв'язку поколінь. Робота сама настановлює глядача на власне роздуми на дану тему, поглиблення в неї, на філософські роздуми. Зміст картини полягає в емоційному впливі на глядача та створенні психологічної сюжетної образності через зображальну пластику, колір.

В ході роботи над проектом було проведено дослідження, що вимагало постановки та вирішення низки завдань поставлених перед собою:

1. Розробка художнього рішення теми «Зв'язок поколінь» на основі символічного підтексту та візуальних образів.
2. Композиційне рішення, яке б повному масштаб, яке б повністю розкрило задум роботи.
3. Виконання всього об'єму роботи: збір та аналіз матеріалу, роботи з аналогами, пошук референсів, розробка та виконання форм ескізу.

4. Аналіз різних інформаційних джерел – наукові статті, концепції філософів, інтернет джерела. Використання художніх аналогів для аналізу стилістичного, тематичного та композиційного рішення.
5. Написання пояснювальної записки.
6. Виконання фор ескізу та фрагменту ескізу на полотні в оригінальну величину.

Структура дослідження. Робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків, в які входять список ілюстрацій та альбом ілюстрацій.

Склад проекту:

- дипломна записка;
- фор ескіз (160 x 80 см.)
- фрагмент (160 x 80 см.)
- проектна частина
- відео.

РОЗДІЛ І АВТОРСЬКА КОНЦЕПЦІЯ РОБОТИ

Концепція моєї роботи це демонстрація зв'язку між усім живим, зародження життя його циклічність.

До цієї роботи хочеться підійти з філософської та духовної точки зору.

Дана концепція включає в себе ідеї про нескінченний цикл життя, циклічність життя та поняття реінкарнації.

Життя, безперервність, неминучість. Циклічний процес в якому кожен кінець може стати новим початком чогось нового. Тобто кожна людина, істота є частиною великого цілого. Та те що наше життя включає в себе значення в історичному та природному.

Зв'язок поколінь через успадкування минулого. Кожне нове покоління продовжує старе, минуле покоління. Продовження з біологічного плану – генетичний код, в культурному плані – мистецтво, знання, традиції. Ми несемо відповідальність за те, що передаємо в майбутнє.

В роботі продемонстровано образ чоловіка та жінки як посилення на історію Адама і Єви, моє сучасне бачення.

На полотні зображено дерево життя та маленькі гілочки того самого дерева пізнання добра та зла з забороненими плодами.

Символіка:

Проект створено з великою кількістю символічних зображень, які несуть або так скажемо кодують певні значення. Це було створено для більш глибокого значення роботи. Аби глядач дивлячись на роботу зміг її розібрати більш глибоко, поміркувати з філософської точки зору.

Дерево життя (Іл.10) зображене на полотні – є символом нескінченності, зростання, зв'язком всього живого. Уособлення сили життя, циклічність.

Коріння – поєднання минулого і майбутнього.

Руки – символізують життя, долю, передача знань. Також можуть нести символ захисту. Руки завжди були пов’язані з різними значеннями духовними практиками та також проявами людського життя.

Образ чоловіка і жінки – перші люди, Адам і Єва, вони виступають як символи початкової точки людства, появи свідомості і перших кроків на пізнання.

Циклічна структура композиції, де фігура чоловіка і жінки повторюють один одного, символізує вічну природу людського існування.

Кольори в живописі часто мають глибоке символічне значення і можуть змінюватись в залежності від контексту. В переважають ахроматичні кольори білий, сірий, чорний та вкраплення охристих, жовтих кольорів. Жовтий колір уособлює здоров’я, мудрість, сімейне благополуччя, турботу. Символізує світло, життя, радість, оптимізм. Тому можна прослідкувати його по всій роботі, десь більшими вкрапленнями, а десь меншими. Сірий – нейтральність і баланс. Білий – чистота, невинність, світло, новий початок.

Робота направлена на думки пошуку гармонії між внутрішнім світом людини і зовнішнім світом природи. Виникає питання перед нами про наше місце в світовому процесі про те, як ми сприймаємо вічність через призму нашого короткострокового існування.

А тепер розглянемо художні завдання які було поставлено перед собою під час створення проекту. Взагалі завдання можуть бути різними. Все залежить від того що треба розкрити та які цілі.

Створення емоційної атмосфери за допомогою використання відповідних кольорів. В роботі можна виділити три кольори, які більше застосовані: білий, охристий та сірий.

Емоції які викликають. Білий – відчуття спокою, чуттєвості, легкості, створює в роботі простір. Символізує початок та завершення. Охристий колір застосований для урівноваження в поєднанні з сірим. Він створює атмосферу тепла, затишку та природної гармонії. Цей колір асоціюється зі стабільністю та зрілістю. В роботі створює атмосферу затишку та комфорту. Було застосовано також різні відтінки сірого, теплого та холодного. Сірий – колір який створює атмосферу елегантності, стриманості та нейтральності, відчуття балансу. Цього кольору було застосовано достатньо, аби не створити відчуття туги, смутку. Сірий використаний для створення філософської атмосфери. Поєднання в картині білого та сірого навіює відчуття елегантності та сучасності, а ось краплення охристих відтінків передають відчуття затишного простору.

Наступним завданням було дослідження фактури. Метою цього завдання є створення відчуття присутності. Використовувався як і звичайний покрас окремих елементів, так і переходи між відтінками, використано губку для створення цікавої та неповторної фактури.

Завдання композиційного балансу. Метою є створення композиції, яка була б гармонійною. В ній повинні бути використані всі елементи композиції так щоб створювались поєднання та зорове сприйняття не перевантажувалось.

Завдання працювати з символічними образами та метафорами. Такий спосіб допомагає затримати глядача та дати йому вивчити, розібрати картину. Художник передає приховані значення та головну ідею за допомогою використаних відповідно до теми символів. В даному проекті це – дерево життя, образи жінки та чоловіка, руки та коріння, циклічна структура композиції.

Отже ці завдання можуть різнитись та залежати від художника, а саме які наміри має, який історичний аспект даної теми. Але головна ідея – це завжди прагнути до розширення та поглиблення розуміння світу.

РОЗДІЛ II АНАЛІЗ АНАЛОГІВ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Зв'язок поколінь. Циклічність життя. Філософські концепції.

Визначившись з темою я почала збирати матеріал, досліджувати та аналізувати художні твори, інформацію з наукових джерел.

Ознайомилась з поняттям життя, філософськими дискусіями на тему бачення життя, історією Адама та Єви, переглядала роботи відомих художників, збирала власні фото картки для подальшого їх використання у своїй роботі.

Життя. Явище, що є сукупністю основоположних загально біологічних ознак, які притаманні живим істотам та відрізняють їх від неживих предметів.

Приблизно 3,8 млрд років тому виникло перше життя. Теорій появи існує велика кількість, та до якої прислухатись кожен з нас обирає сам.

З філософської точки зору бачення цього поняття є різним. Всі ці дискусії, роздуми про появу життя беруть початок з античності.

У широкому розумінні філософія життя – це будь-яка концепція, що розглядає питання сенсу, мети, цінності життя.

На фресці Рафаеля Санті зображено Платона та Аристотеля (Іл.11) які мали дві протилежні думки. Аристотель наголошував на пізнання за допомогою емпіричних досліджень, а ось Платон говорив про існування божественної сили.

Наше життя циклічне. Всі процеси в природі та житті людини повторюються з певною періодичністю, створюю цим замкнуте коло. В якому кожен елемент розвивається, досягає піку і знову повертається до початкового рівня уже з новим рівнем.

Циклічність життя часто сприймається як природний неминучий процес, де зміни і повторення є основними рушійними силами, що забезпечують розвиток і еволюцію як в природі, так і в житті кожної людини.

Циклічність людського життя можна побачити повторенням стадій: дитинство, юність, зрілість, старість, смерть. Ці етапи йдуть одним і тим же шляхом, але вони всі будуть унікальними та неповторними. Філософські та релігійні аспекти циклічності сприймають як не випадковість. Наприклад в іудаїзмі існує уявлення про сансару, це так званий цикл народження, смерті та переродження. А ось в даосизмі – життя тече в гармонії з природою циклами і змінами.

Сансара – концепція в іудаїзмі, буддизмі та джайнізмі, яка охоплює нескінченний цикл народження, смерті та переродження. Суть сансари полягає в тому, що всі живі істоти проходять через серію життів, кожне з яких супроводжується стражданнями, обумовленими кармою. У цьому циклі смерть не є кінцем, а лише переходом до нового життя. Життя і смерть тривають до тих пір, поки індивід не звільниться від сансари, що досягається через духовний розвиток і звільнення від прихильностей і бажань. Це звільнення називають мокша або нірвана, і воно означає досягнення стану вічного спокою і звільнення від циклу перероджень. Концепція сансари вчить, що всі живі істоти пов'язані взаємозалежністю, а шлях до звільнення лежить через практику самовдосконалення, медитації і т. д.

Таким чином, циклічність не є тільки структурним елементом природи, а й глибока концепція, яка відображає постійну зміну і повернення.

Концепція вічного відродження у Фрідріха Ніцше, викладена в його творі «Так говорив Заратустра», являє собою ідею, згідно з якою всі події в житті, включаючи наші вчинки, страждання і радість, повторюються нескінченно, знову і знову, в тому ж порядку і з тими ж деталями. Ця концепція є центральною для філософії Ніцше, відображаючи його прагнення до затвердження життя у всій його повноті, включаючи його страждання і труднощі. У даній роботі Ніцше, вводить цю концепцію через монолог Заратустри, який пропонує задуматись: як би змінилось життя, якби знати що воно буде повторюватись вічно? Вічне відродження змушує людину

усвідомлювати цінність кожного моменту, кожної дії та вибору. Це випробування призводить до ідеї «аморального затверджувача життя», який приймає і обіймає нескінченну циклічність існування, навіть якщо воно несе в собі страждання. Ніцше не тільки стверджує, що життя – це не просто лінійний процес, але й те що треба навчитись приймати його в повному обсязі, не прагнучи до його «виходу» або «спокути». Вічне відродження стає своєрідним критерієм для оцінки життя.

Адам і Єва (Іл.12) — це давня розповідь про початок людства, наповнена символізмом і глибокими сенсами. Їх вважали прабатьками людського роду. Бог створив Адама з попелу землі і поселив його в Едемі, прекрасному саду, повному благословень і достатку. Адам був єдиною людиною на землі, і Бог помітив, що йому не вистачає супутника. Тоді Він створив Єву з ребра Адама, і вони стали однодумцями і партнерами.

У саду Едему Бог дав їм свободу, але також поставив одну умову: не їсти плоди з дерева пізнання добра і зла, інакше вони помруть. Але змії, хитра істота, спокусив Єву, переконавши її, що заборонений плід принесе знання, і вона, спокусившись, з'їла його, а потім запропонувала Адаму. Після цього їхні очі відкрилися, і вони усвідомили свою наготу і сором.

Це порушення заповіді призвело до трагічних наслідків: Бог вигнав їх з Едему, і вони стали смертними. Цей акт непокорі часто сприймається як символічний момент втрати невинності і переходу від чистоти до людських пристрастей і помилок. Історія Адама і Єви пояснює початок страждань і праці в світі, але також нагадує про свободу вибору і відповідальність за наслідки своїх вчинків.

Зв'язок поколінь з філософської точки зору охоплює кілька важливих аспектів, пов'язаних з розвитком особистості, суспільства та культури в історичній перспективі. Це передача цінностей, знань, традицій та досвіду від одного покоління до іншого, що впливає на розвиток суспільства та збереження

його ідентичності. Теорія історичного розвитку. Зв'язок поколінь часто розглядається як процес спадкоємності, де кожне нове покоління будує своє життя і культурну спадщину, спираючись на досягнення попередніх. У цьому контексті кожен покоління розглядається як ланка в ланцюжку історичного розвитку, яка відіграє свою роль у продовженні та зміні суспільних структур.

Зв'язок поколінь тісно пов'язаний з часом, а отже з поняттям циклічності. У деяких системах час розглядається як цикл, де кожне покоління повторює досвід попереднього. Діалектика поколінь, цей процес можна розглядати так, який включає в себе зіткнення старого і нового, традиційного і прогресивного. Таке зіткнення може сприяти змінам і прогресу, оскільки нове покоління, незважаючи на свою залежність від минулого, завжди прагне до власних перетворень і осмислення свого місця у світі. Для збереження культурної та соціальної ідентичності ключовим аспектом є сприйняття продовження традицій та цінностей через покоління. Зв'язок поколінь сприяє створенню загальних рамок і розуміння того, що становить сутність суспільства і його дух.

2.2 Огляд зразків аналогів та технік митців.

Для реалізації творчого задуму дипломної роботи було проведено аналіз полотен та технік митців.

В образотворчому мистецтві існує велика кількість різноманітних технік та технологій. Всі вони мають свої особливості, інструменти та підходи. Наприклад: масляний живопис, акриловий живопис, акварель, темпера, пастель, графіка, ліногравюра, фреска, цифровий живопис, гуаш, печворк. Було застосовано в роботі акрилові фарби. Переваги якими володіє швидко висихають, мають яскравий колір та розчиняються водою. Їх використовують для створення і напівпрозорих шарів та більш щільних, пастозних. Також для створення плавних переходів додатково беруть розчинники, які затримують висихання фарби.

За основу структури композиції було обрано техніку колаж. Ця техніка досить цікава, та за допомогою неї можна творити цікаву та оригінальну композицію.

Колаж – саме слово пішло від французького collage, та в перекладі означає наклеювання. Це прийом в образотворчому мистецтві, в якому на основу наклеюють різні матеріали, вони різняться фактурою, кольором. Ця техніка поширена не лише в живописі, а й музиці, літературі, кіно. Представниками даної техніки можна вважати: Жорж Брак «Гітара і бокал» (Іл.13), «Натюрморт з плетеним стільцем» (Іл.14), Пабло Пікассо, Макс Ернст, Курт Швиттерс, Жан Метцингер, Георг Гросс, Роман Барден, Джон Стеакер.

Символізм – це стиль і напрямок в образотворчому мистецтві, в якому художник використовує при написанні картини приховані посилання, алегорії та шифри з глибоким філософським, містичним змістом.\\\ Такий прийом заставляє глядача активно мислити розглядаючи твір, відмовитись від спрощеного сприйняття сюжету і можливо знайти справжню ідею картини яку хотів донести автор. Представники: Джордж Фредерік Уоттс «Надія» (Іл.17), П'єр Сесіль Пюві де Шаванн «Смерть і дівчата» (Іл.15), Поль Гоген «Жовтий хрест» (Іл.16).

Український символізм, як і в інших країнах, був тісно пов'язаний з пошуком містичного і філософського сенсу, а також з осмисленням внутрішнього світу людини і природи. Цей напрямок був особливо популярний наприкінці ХІХ — на початку ХХ століття, коли українське мистецтво переживало період модернізму і значною мірою зверталось до національної ідентичності, міфології та фольклору. Український символізм, хоча і не був так широко представлений, як в інших країнах, все ж мав важливе значення для розвитку національної художньої школи. Художники, такі як Михайло Бойчук, Василь Кричевський, Гео Шкурупій, Олекса Новаківський та Іван Труш, створили твори, які поєднували елементи народної культури та містичного

символізму, звертаючись до глибоких філософських і духовних питань, що зробило їх внесок у мистецтво унікальним.

Михайло Бойчук — один з найвідоміших представників українського символізму та авангарду. Він був засновником бойчукізму — течії, яка поєднувала елементи символізму, модернізму та народного мистецтва. Його творчість відображає прагнення до духовних пошуків і філософського осмислення буття, а також звернення до української національної спадщини. «Світова мати» - твір відображає релігійно-містичний символізм, де природа, материнство і космос об'єднані в єдину гармонію.

Василь Кричевський — український художник і дизайнер, який також працював у дусі символізму. Він активно використовував український народний орнамент і символіку у своїх роботах. Кричевський шукав духовні та філософські смисли в поєднанні традицій і сучасності, що характерно для символізму. «Гуцульська Богородиця» - показує сучасний підхід художника, де святиня і природа переплітаються в єдиному символічному просторі.

Олекса Новаківський - роботи часто відображають філософські та містичні пошуки, що зачіпають теми людської душі та природи. «Після дощу» - наповнена глибокими емоціями та філософськими роздумами, є прикладом символістського підходу до зображення природи як відображення внутрішнього світу людини.

Авангардизм — направлення в живописі яке виникло на початку XX ст., представники якого відмовились від наслідування реальності намагаючись показати гармонію і закономірність світу за допомогою геометричних фігур і кольорових поєднань. Метою майстрів було відобразити устрій суспільства та навколишнього середовища, соціальні процеси. Найвідомішими представниками були — В. Кандинський «Маленька мрія в червоному» (Іл.18), П. Модріан, М. Бойчук, О. Архипенко, І. Кавалерідзе, К. Малевич

«Супрематична композиція» (Іл.19), І.Болотовський «Абстрактна композиція» (Іл.20).

При створенні проекту розглянуто та проаналізовано диптих А. Дюрера «Адам і Єва» написаної в 1507 році. Це був та є найвідоміший твір, виконаний в техніці гравюри на дереві. Цей твір являє собою дві панелі, одна дерев'яна панель призначена для одного персонажу. Дюрер не просто так створив їх саме так, такий спосіб посилює символізм в творі. Незважаючи на те, що вони існують окремо один від одного, все одно залишаються одним цілим. Така ідея підкреслює злиття двох протилежностей.

На лівій панелі зображено Адама, що стоїть у величній позі, з ідеалізованим, пропорційно, досконалим тілом, яке підкреслює божественне походження і чистоту. Він займає домінуюче місце в картині, що символізує його центральну роль у біблійній розповіді про створення. Погляд його направлений вниз на Єву. Ідеально зображене, промальована кожна деталь, дає зрозуміти важливість статусу першої людини. Навколо Адама художник зобразив тварин, які несли в собі певний символізм. Вони зображені спокійними, невинними.

На правій панелі зображена Єва. Вона також була зображена ідеально, але помітним був акцент на жіночність її тіла. За настроєм відчувалась її настороженість. На цій частині картини символічним є яблуко – спокуса, символ перерваного гріха.

Символ дерева пізнання добра та зла: знання, які стали причиною гріхопадіння. Художник зобразив дерево з голим корінням на якому були плоди та листя. Також на творі зображена змія, яка стала символом спокуси.

Багато уваги також художник приділив фону. Велика кількість дрібних деталей. Багато акцентів – різні рослини і тварини, показую зв'язок людини та природи.

Також використовувала роботи художників сучасності та минулих. Надихалась прийомами які вони використовували в роботах, колоритом полотен, аналізувала та розбирала їх.

Артем Роговий – сучасний український художник, його роботи дуже легкі та колоритні. Те як він зображає дерева, трактує жіночий образ, градація тону та кольорів, композиція – справляє на глядача особливе враження, та показує високий рівень художньої майстерності.

Картини: «Пісні буків», « Осінній штрих», « Скетч 105» (Іл.21).

Болотовський Ілля – американський художник-абстракціоніст. Його роботи відносяться до напрямків кубізму та геометричний абстракціонізм.

Він створював полотна зображення на яких лежали в трьох мірному виміру, які пересікались вертикальними або діагональними лініями.

Картини: «Абстрактна композиція» (Іл.22).

Жан Метсенеже – французький живописець, теоретик. Був одним з провідних представників кубізму. У своїх роботах використовував фрагментацію об'єктів, розглядання форм на геометричні елементи і багатоплановість зображення. В його роботах можна простежити прагнення до аналізу сприйняття та суб'єктної реальності. Він прагнув передати не тільки візуальні аспекти об'єктів, але й їх внутрішню структуру, динаміку сприйняття і рух за допомогою використання геометричних форм і площ.

Картини: « Жінка з дзеркалом» (Іл.23), « Яхтинг» (Іл.24). *Казимир Малевич* – художник ХХ ст., засновник супрематизму, художній напрям, який акцентував увагу на абстракції та геометричних форм. Перейшов від реалізму до абстракції. За допомогою мистецтва висловлював нові філософські ідеї, створив систему звільнених від моральних форм і умовностей.

Картини: « Автопортрет» (Іл.25), « Ранок у селі після сніжної бурі» (Іл.26).

Річард Гамільтон – один з провідних представників британського мистецтва XX ст., відомий своїми роботами в яких поєднувались елементи поп-арту, модернізму та концептуального мистецтва. Його роботи часто містять образи з комерційних рекламних журналів.

Картини: «ТІТ» (Іл.27), «Lobby» (Іл.28)

Андрій Ройк – сучасний львівський художник. Працює більше з формою і зображенням людського тіла. Роботи виконані в різних матеріалах: кераміка, живопис, графіка.

Картини: «Падіння» (Іл.29) , «Віддзеркалення» (Іл.30)

Сучасні американські художники монументального живопису продовжують розвивати традиції великих художніх проєктів, використовуючи стіни, фасади будівель, інтер'єри і навіть громадські простори для створення творів мистецтва.

Джорджія О'Кіф - більш відома своїми картинами природи та квітковими мотивами, її роботи у сфері монументального живопису та декоративного мистецтва також важливі. Вона створювала великі твори для громадських будівель, таких як фрески та вітражі, в яких використовувалася тематика природи, життя та жіночого досвіду. Створювала фрески для Федеральної будівлі в Нью-Йорку, вони стали яскравим прикладом монументального мистецтва, що поєднує модерністську форму і символізм.

Сінді Шерман - займається монументальними інсталяціями, в яких використовує масштабні зображення та проєкти, що впливають на сприйняття громадських просторів. Її роботи часто стосуються питань ідентичності, культури та жіночого представництва. Робота «History Portraits» — включає великомасштабні фотографії, які були показані на великих виставках і можуть сприйматися як елементи монументальної візуальної культури.

Кейтер Веджі – сучасна художниця, що працює в жанрі монументального живопису та вуличного мистецтва, Веджі відома своїми

величезними муралами, які активно використовуються для створення культурних та соціальних коментарів. Створила «The Woman Who Fell to Earth» у Лос-Анджелесі, яка стала яскравим прикладом соціального та культурного висловлювання в контексті монументального живопису.

Марк Бредфорд - відомий своїми масштабними творами, які часто включають елементи абстракції та посилення на соціальну тематику, таку як расова та гендерна дискримінація. Він активно працює з громадськими просторами, створюючи твори, які сприймаються як елементи соціальної критики. Його фреска для Los Angeles County Museum of Art (LACMA) — це велике полотно, яке використовується для створення монументальної роботи, яка зачіпає питання ідентичності та соціальної справедливості.

РОЗДІЛ III ОБГРУНТУВАННЯ ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ТВОРЧОГО ЗАДУМУ

3.1. Історичний аспект розвитку монументально-декоративного панно.

Історичний аспект розвитку монументально-декоративного панно охоплює тривалий період часу та різні культурно-історичні етапи, що відображалися в еволюції мистецьких форм.

Монументально-декоративне панно- вид мистецтва, який поєднує в собі декоративні та монументальні елементи, призначене для великих за масштабом інтер'єрів. Основні етапи розвитку панно:

Античність. В античних культурах, таких як стародавній Єгипет, Греція та Рим, панно виконували не художню функцію, вони також були ритуальним оформленням. Стінописи на стінах храмів, досить часто мали символічне значення і розповідали про божественні, історичні події. Вже в той час існували концепції інтеграції мистецтва у великий архітектурний простір.

Середньовіччя. Панно набули сакрального характеру. Мозаїки та фрески, якими оздоблювали храми. Цей період став розвитком для монументальної фрески, яка досягла великого розвитку в Італії. Це можна помітити в роботах Джотто.

Ренесанс. Під час Відродження монументальне панно набрало більшої важливості в оформленні палаців, церков та площ. Відомі художники, Мікеланджело, Рафаель, Леонардо да Вінчі, використовували панно для вираження високої майстерності та новаторства в живописі.

Бароко та Рококо. В цей період панно несло функцію прикрашання та драматичну. Динаміка, використання світла та багатства кольорів, все це було характерне живопису.

Романтизм та Реалізм. В цей період відбувся перехід від релігійних до світських тем. Художники прагнули до реалізму в зображенні людських

почуттів та соціальних сюжетів. В роботах Гюстав Курбе або Жан-Леон Жером, панно стали частиною нової урбаністичної архітектури.

Модернізм та Абстракція, Соціалістичний реалізм. В умовах модернізму, зокрема в рамках авангардних течій, почали використовувати нові матеріали (кераміка, бетон, метал).

Сучасне монументально-декоративне панно стало частиною сучасної урбаністичної культури. Художники активно експериментують з формами, технологіями та матеріалами.

Монументально-декоративне панно є важливим елементом культурної спадщини, який відображає еволюцію архітектурних і мистецьких традицій. Протягом століть воно змінювалося під впливом соціальних, політичних і технологічних змін, відображаючи розвиток людських ідеалів.

Панно – це велика художня композиція, що виконана на поверхні стіни або іншого великого об'єкта, яка має декоративне, естетичне і часто символічне значення. Воно є однією з форм монументального живопису і зазвичай несе інтегрований характер. Органічно поєднується з архітектурним середовищем.

Монументальне мистецтво в Україні за період з 1960 – 2024 рік пройшло через кілька значимих етапів, що відображають політичні, культурні та соціальні зміни в країні. Цей період охоплює найважливіші історичні події, такі як радянський період, здобуття незалежності, революції та війни, що наклало свій відбиток на художні форми та ідеї в монументальній структурі, архітектурі та інших видах мистецтва.

Український монументальний живопис протягом другої половини ХХ ст. розвивався нерівномірно. Розглянемо такі періоди. У 60 – 80-х. рр. відбувся активний розвиток монументального мистецтва, епоха соціалізму та партійного контролю. У цей період Україна була частиною Радянського Союзу, тому монументальне мистецтво було підпорядковане жорстким канонам соціального реалізму. Це означало, що скульптури, пам'ятники та архітектурні ансамблі створювались з метою пропаганди комуністичних ідеалів, проставляння трудових подвигів та ідеалів революції. Пам'ятники Леніну,

робітникам і колгоспникам, а також різним героям Великої Вітчизняної війни займали важливе місце в міському і сільському середовищі. На розвиток вплинула низка факторів: естетичні потреби суспільства, тенденції в образотворчому мистецтві та матеріальна складова. 60-ті та 80-ті рр. відрізнялись між собою за розвитком, вони мали різні теми та різне відношення до обраних сюжетів. Головні риси які були характерні монументальному живопису в 60-ті р.: лаконічний зміст, використання асоціативних атрибутів. На цей період також припадає створення великих пам'ятників, таких як Пам'ятник визволителям Києва (1965) і Пам'ятник Леніну в різних містах України. Ці роботи характеризувалися монументальністю, ідеологічною спрямованістю та строгістю форм, що відповідають партійним установкам. Тим не менш, серед цієї офіційної художньої практики існували й рідкісні приклади більш індивідуальних, художніх рішень. Наприклад, роботи таких авторів, як Володимир Цисак і Георгій Мельниченко, хоча і не виходили за рамки канонів, але в них можна було вловити пошук виразності та індивідуального стилю.

В 90-ті роки стався спад розвитку монументального живопису, це був період переходу до незалежності та початок нового пошуку. У 90-х р. художник-монументаліст постає перед складними проблемами. Якнайкраще ситуацію невизначеності, що склалася навколо монументального живопису упродовж 90-х р. висвітлює мистецтвознавець З. Чегусова у статті «Бути чи не бути?». З здобуттям незалежності України в 1991 році в країні почався процес переосмислення історичної пам'яті та ідентичності. Багато пам'яток радянських часів були або демонтовані, або переосмислені, що створило простір для нових художніх рішень у монументальному мистецтві. Особлива увага в ці роки була приділена створенню пам'ятників, що символізують національне відродження. Одним із знакових проєктів став Пам'ятник Незалежності України в Києві, встановлений у 2001 році. Монумент став символом нової епохи та незалежності країни. У цей час посилився інтерес до національних героїв, культури та традицій, що відбилося на появі пам'ятників, присвячених Тарасу Шевченку, Мазепі іншим історичним особистостям. Одним з найяскравіших

представників того часу був скульптор Анатолій Кущин, який у своїх роботах прагнув подолати монументальність радянської епохи і шукати більш складні, символічні форми.

Значний внесок у дослідження монументального живопису зробила художниця Л. Жоголь. У різні роки вона звертається до питання інтер'єру та мистецтва. Вона написала книгу « Декоративне мистецтво в інтер'єрі» в якій розглянуто різні види декоративно-прикладного мистецтва та як вони використовуються в інтер'єрі.

Період з 2000-2010-ті роки - глобалізації та нових викликів. На початку 2000-х років Україна продовжила процес модернізації та інтеграції в глобальні культурні процеси. У монументальному мистецтві того часу простежувалася тенденція до модернізації форм та ідей, пошуку нових способів вираження ідентичності. З'явилися роботи, орієнтовані на сучасне мистецтво, а також твори, які осмислювали проблеми пострадянської реальності та новітньої історії України. Яскравим прикладом є Пам'ятник Голодомору в Києві (2008), який став символом трагічної сторінки української історії. Меморіал викликає у глядача сильні емоції, поєднуючи елементи мінімалізму та потужної символіки. У цей період також активно розроблялися проекти, орієнтовані на контекст міста, такі як скульптури в громадських просторах, які уособлювали б дух часу і актуальні проблеми суспільства.

Важкий період в житті та мистецтві - 2010-2024 роки: революції, війна та трансформація пам'яті. Після подій Майдану 2014 року та початку збройного конфлікту на сході України монументальне мистецтво продовжувало зазнавати значних змін. Поява пам'ятників, присвячених героїзму Небесної Сотні, а також більш глибоке осмислення ролі українських солдатів і волонтерів, активізували процес створення меморіалів і пам'ятних знаків. З'являлась велика кількість монументальних розписів в різних містах присвячених країні та захисникам. Крім того, в останні роки з'являється багато сучасних художників, які прагнуть використовувати монументальне мистецтво як інструмент для соціальної критики та вираження особистої позиції. Скульптури та меморіальні об'єкти

стають не просто елементами декору міста, а й частиною суспільного дискурсу, актуалізуючи теми війни, пам'яті, національної ідентичності та гідності.

Монументальне мистецтво України з 1960 по 2024 рік пройшло складний і багатогранний шлях, від тотальної ідеологізації в радянську епоху до осмислення особистої та національної ідентичності в умовах незалежності. Кожен з етапів, будь то радянська монументальність, пострадянські трансформації або сучасні пошуки, має свої характерні риси і відображає зміни, що відбувалися в українському суспільстві. На сьогоднішній день монументальне мистецтво України бере активну участь у формуванні національної пам'яті та культурного ландшафту, створюючи простір для діалогу та осмислення минулого, сьогодення та майбутнього.

3.2. Техніко-технологічні засоби та поетапність створення живописного панно.

Техніко-технологічний процес створення живописного панно на тему «Зв'язок поколінь» включає в себе використання різних матеріалів, технік, методів, що дозволили реалізувати всі плани. З матеріалів використано акрилові фарби. Перевагами стало швидке висихання фарби, яскравість кольору, можливість використовувати на різних поверхнях, які сприяли обранню них. Акрил дозволяє працювати шарами, що допомагає створювати графічне рішення та робити розтяжки. Техніка яка використовувалась в роботі – колаж. Підготовка основи полотна була проведена робота з розміткою. Володіючи технікою, можна швидко визначити потрібні прийоми і послідовність виконання, можна вести роботу сміливо до мети.

Для створення панно були використані такі матеріали:

- полотно чотири штуки 80 x 80;
- акрилові фарби;
- розчинник;

- малярний скоч.

Колористичне рішення яке було поставлено на початку роботи, витримане. В роботі використовувались холодні та теплі кольори. За основу прокладено охру світлу, кадмій лимонний, англійська червона. Робота стримана за колоритом але з використанням точкових акцентів.

В роботі було використано відтінки умбри та охри, інліго з передачею тепло-холодності, локальні світлі плями передані через білий. В композиційному рішенні застосований принцип ритмічної організації формату. У роботі можна прослідкувати великі та маленькі маси в поєднанні з геометричними масами. Композиційним центром є коло я з головним сюжетом, середина полотна. Для рівноваги з правої та лівої сторони створено напруження. В роботі прослідковується ритм створений геометричними елементами на які накладені великими та маленькими масами.

Проект на тему «Зв'язок поколінь» використовує такі художні прийоми та техніки:

- абстрактна геометрія: використання гострих кутів, форм і багатошарових площин для створення ілюзії просторової глибини і перетину різних часових шарів.
- символізм: дерево в центрі композиції служить ключовим символом роду і спадкоємності, пов'язуючи минуле, сьогодення і майбутнє.
- фрагментація форм: людські руки і фігури представлені ніби розкладеними на частини, що створює ефект їх включання в загальний потік життя та історичних процесів.
- гра світлом і кольором: контраст між теплою золотистою і холодною сірою палітрою акцентує увагу на центральній ідеї життя, росту і пам'яті які об'єднують покоління.
- техніка накладання: шари прозорості та елементи, що перекривають, додають композиції відчуття тимчасового руху.

- динамічна композиція: напрямок ліній і форм створює ефект кругового руху, привертаючи погляд глядача до центральних елементів і повертаючи його до початку.

- інтеграція реалістичних і абстрактних елементів: реалістичні руки та дерево взаємодіють з абстрактними формами, що посилює відчуття багато вимірності сюжету.

Дипломний проект складається з фор ескізу, фрагменту роботи у масштабі, відео створення роботи та проектної частини з візуалізацією ескізу в інтер'єрі. Фор ескіз виконано на полотні акриловими фарбами. Для зручності транспортування роботу було поділена на дві частини, так як і фрагмент.

Фор ескіз виконаний у масштабі 1:2 акриловими фарбами на полотні та експонується як панно для інтер'єру. Для полегшення транспортування та експонування робота зроблена на 2 полотнах розміром 80 x 80.

Етапи створення живописного панно:

1. Перше найголовніше та найскладніше визначитись з ідеєю. Для натхнення переглядала багато робіт сучасних та старих художників. За основу вирішила взяти свій старий ескіз (Іл.31) та ускладнити, вдосконалити його.

2. Визначившись з темою почала розробляти ескіз за допомогою техніки колаж (Іл.32). В роботі використовувала графічний планшет на якому малювала. Після зауважень робота виглядала завершеною (Іл.33), але все ж я додала та замінила елементи (Іл.34). Паралельно збирала інформацію для розкриття теми. Робила паралельно графічні замальовки (Іл.35), (Іл. 36).

3. На електронний ескіз нанесено масштабну сітку для перенесення на полотно.

4. Обрано два полотна розміром 80 x 80см. розміщено масштабну сітку та перенесено малюнок, закріплено контур за допомогою лаку для волосся.

5. Наступним етапом стало нанесення шару імприматури. Обрано теплі кольори акрилової фарби: відтінки охри, кадмій лимонний, англійська червона. Цей спосіб створення роботи відразу спрощує створення та створює гармонію картини.

6. Прописала темні плями роботи та перейшла до світлих елементів. В додатку можна буде побачити проміжний варіант фор ескізу (Іл.37), але мені не вистачало якихось текстур в роботі, тому було прийнято рішення додати делікатно в окремі елементи текстуру (Іл. 38). З урахуванням всіх зауважень я поступово рухалась до завершення, покращуючи та прописуючи деталі.

7. Завершивши повністю фор ескіз перейшла до створення фрагменту роботи. Для цього обрано полотно розміром 160 x 80 см., яке для зручності транспортування також було розділено на два розміри. Обираючи фрагмент, виокремили низку варіантів в яких могла проглядатись головна тема панно.

8. На полотно перенесено масштабну сітку, для чіткого перенесення зображення. Прибравши масштаб, лаком для волосся закріплено (Іл.39).

9. Першим шаром стала імприматура (Іл.40).

10. Не використовуючи біліл прописала тіньову частину. Виокремила світлі частини роботи (Іл.41).

11. Поступово прописую та конкретизую елементи зображення (Іл 42).

3.3. Збір та систематизація підготовчого матеріалу та розробка ескізної частини.

Тема диплому дуже глибока та багатогранна, вона охоплює різні аспекти- від філософських і релігійних, до наукових і культурних. В ході роботи розглядалася наукова та мистецтвознавча література, велася робота над пошуком образів, розвитком сценарію та сюжетно композиційним вирішення. Циклічність життя часто розглядається як частина світоглядних концепцій. Концепція вічного повернення, Фрідріх Ніцше: філософія про те, що життя і

всі події повторюються нескінченно. Буддизм та іудаїзм: у цих релігійних вченнях цикл життя та переродження – ключова тема. Розглянуто концепцію сансари (циклічність життя і смерті). Аналізувалися композиційні та художньо-стильові рішення художників ХХ століття.

Для досягнення виразності в декоративній композиції важливу роль відіграє ритмічна організація і взаємозв'язок образотворчих елементів на площині. Також, для побудування гармонічної композиції потрібно дотримуватися певних компонентів:

Формат і розмір зображення. Для даної композиції горизонтальний формат на мою думку є вдалим. Горизонтальна картина, як правило створює відчуття простору, широти та відкритості. У художньому контексті горизонтальна орієнтація часто сприяє спокійному і розміреному сприйняттю, акцентуючи увагу на широкій, але стабільній картині. Залежно від контексту вона може бути використана для передачі різного настрою. В даному творі симетрія і рівновага, створює гармонію і баланс, що робить візуально її більш збалансованою. Таким чином даний формат робіт в основному асоціюється з широким простором сприйняття, де основна увага приділяється простору та відкритому горизонту, його застосування.

Слід виділити одну з форм панно — модульні. Вони формують у просторі ілюзію руху і ритмічності, роблячи інтер'єр оригінальніше і унікальніше. Модулі однакової форми привносять у кімнату спокій і рівновагу, а асиметричні елементи наділяють простір виразністю і експресією.

Точка зору. Важливим елементом при створенні композиції було правильно обрати точку зору, ракурс. Правильно розмістити всі елементи, а особливо фігури, аби вони були не великі та не малі. Також головним було вдало поєднати та підпорядкувати другорядне головному. Іншими словами глядач має бачити спочатку головне, а вже потім поступова за ритмом створеним художником розглядати всі елементи роботи та створювати певне враження. Кожен сюжет потребує свого розміщення, своєї точки зору. Тому

було обрано горизонт роботи на рівні очей, що створило більш спокійне враження від панно.

Композиційний центр. Композиційним центром твору було обрано середину. В якій розміщено головні елементи обраної теми: дерево життя та протилежності жіночий та чоловічий силуети.

Рівновага зображення.

Робота поєднує в собі більші та менші зображення, що дає змогу глядачеві поступово плинути по всьому розпису. Будь-яка композиція повинна бути врівноваженою. Композиційна рівновага залежить від таких факторів:

- розташування основних мас композиції;
- організації композиційного центру;
- пластичної і ритмічної побудови композиції;
- колірних, тональних і фактурних відносин.

Вибір побудови або структури твору залежить від художнього бачення автора, від його бажання знайти більш виразну композицію для створення конкретного художнього образу.

Контраст. Контраст дозволяє передавати почуття та думки, створювати настрій, певну атмосферу роботи. Контраст світлого і темного створює драматичний ефект, уособлюючи життя і смерть. За допомогою контрасту та його насиченістю було створено гармонію, посилено реальність елементів та додано картині абстрактності.

Контраст – різниця між різними елементами зображення, яка робить їх більш помітними та виразними.

В роботі використано два види контрастності образотворчий та смисловий. Образотворчий: різниця між елементами, кольором, тоном, розмірами, формою, текстурами. Смислова: різниця між елементами за змістом, настроєм, емоціями.

Ритм. Для створення ритму в роботі був використаний прийом повторень з певною послідовністю, частотою.

Ритм створювався за допомогою геометричних фігур: великі та малі, різні за тональністю. Ритм може бути, в залежності від того, в який бік спрямований рух, де знаходиться головний акцент, зростаючим або спадаючим. В залежності від його напрямку: горизонтальним, діагональним. Може бути направлений по плавній лінії або угловий. За ступенем виділення елементів які чергуються – явним або прихованим. За характером організованого руху – спокійним, неспокійним, плавним, переривчастим.

Світлотінь та колір. Світлотінь являє собою поєднання світла, тіні, полутонів. На кольоровому зображенні це можна показати за допомогою кольору, яскравістю та відтінками. Тому в живописі світлотіні часто говорять паралельно з теплохолодністю. Кольорова гамма твору змішана, побудована на поєднанні охристих, синьо-сірих, чорного, білого та вкрапленням блакитного.

В роботі використовувались:

Охра світла, індіго, білий титановий, небесно блакитний, марс чорний, кадмій лимонний, кадмій червоний світлий, умбра палена, блакитний порцеляновий.

3.4. Розбір об'єкта

Монументальне панно в інтер'єрі, це не просто прикраса, це потужний інструмент для створення унікальної атмосфери і смислового навантаження в просторі. Одна з книг в якій розглядається питання розвитку сучасного інтер'єру, роль декоративного мистецтва в його організації. Описано прийоми використання архітектурно-художньої та побутової кераміки, текстилю, скла, металу, дерева оформлення інтер'єрів житла та громадських будівель. Ця книга Л.Е. Жоголь «Декоративне мистецтво в сучасному інтер'єрі. Художній текстиль. Архітектурно художня кераміка. Художнє скло. Метал, дерево.»

Монументальне мистецтво в інтер'єрі – це стиль оформлення, який включає в себе великомасштабні твори мистецтва, такі як фрески, мозаїки, панно, вітражі, рельєфи. Він виконує не тільки декоративну функцію, але й часто стає центральним елементом простору, підкреслюючи його велич і атмосферу. При підборі живописного панно для інтер'єру варто враховувати кілька важливих аспектів.

Мета та стиль інтер'єру . Визначити, що ви хочете підкреслити за допомогою панно- атмосферу затишку, модерн, класичну елегантність, авангардний акцент. Панно має гармоніювати з основним стилем кімнати. Також важливо щоб розпис не конфліктував з іншими елементами декору.

Розмір і пропорції. Розмір панно повинен співвідноситись з розміром стіни і загальними пропорціями кімнати. Велике панно буде домінувати в інтер'єрі, а ось серія панно можна розмістити на одній стіні для створення композиції. Важливо залишити простір навколо картини, щоб вона так сказати «дихала» і не була перевантаженою.

Колірна гамма. Кольори картини повинні поєднуватися з основними кольорами інтер'єру, але також можна вибрати контрастні відтінки для створення яскравих акцентів. Якщо в кімнаті переважають нейтральні тони, можна вибрати більш яскраве і виразне панно, щоб додати динамік, та навпаки.

Тематика. Вибір теми картини залежить від власних вподобань і атмосфери, яку ви хочете створити. Тематика часто може бути символічною, історичною, філософською. В інтер'єрах громадських і культових будівель такі твори часто відображають важливі події, міфологію, релігійні мотиви або ідеали епохи. У житлових інтер'єрах можна використовувати більш абстрактні або особисті теми, залежно від уподобань власників.

Локація та контекст. Монументальне панно часто використовується для акцентування найважливіших зон інтер'єру, таких як головний хол, сходові прольоти, зони для спілкування або відпочинку.

Освітлення. Панно потребує правильного освітлення, яке акцентує далі, підкреслює текстури та глибину творів. Освітлення допомога створювати потрібний настрій. М'яке освітлення додасть твору загадковості. Яскраве – акцентує увагу на кожній деталі.

Для панно було обрано інтер'єри в світлих кольорах, аби не перевантажувати простір. Приміщення обирались велике за розмірами: вітальня або хол. Також за стилем робота сучасна, тому для неї потрібно підбирати і відповідний за стилем інтер'єр, бо обравши інтер'єр в стилі бароко було б дивно. Приділялась увага розміщенню самого панно в приміщенні, адже на нього повинно потрапляти достатня кількість світла.

ВИСНОВКИ

Дослідження теми зв'язку поколінь, циклічності життя через пошуки образів на полотні стало імпульсом для глибоких думок. Зв'язок поколінь – це не просто біологічна спадкоємність, а й більш глибокий процес передачі досвіду, знань і культурних кодів, який формує розвиток особливості і суспільства в цілому.

Після визначення теми було здійснено проведення науково-дослідницької роботи, яке дозволило зрозуміти розкрити такі поняття як: зв'язок поколінь, циклічність життя; концепції: сансари, Ніцше.

Зв'язок поколінь як актуальна проблема сучасності. В умовах стрімкого розвитку технологій, урбанізації та глобалізації питання спадкоємності між поколіннями набуває особливого значення. Сучасні соціальні трансформації часто призводять до розриву між традиційними цінностями та реаліями сучасності, що робить збереження духовної спадщини та передача культурного досвіду одним з найважливіших аспектів сталого розвитку суспільства.

Панно символічно відображає важливість зв'язку поколінь. Центральним елементом композиції виступає дерево, яке, завдяки своїм корінням, представляє минуле, що живить сьогодення і формує майбутнє. Образ рук, що символізують взаємодію, акцентує увагу на підтримці, турботі та передачі знань між поколіннями. Таким чином, робота ілюструє необхідність збереження ідентичності, історичної пам'яті та культурних традицій в умовах глобальних змін.

Особлива увага в цій темі приділяється необхідності діалогу між поколіннями. Старше покоління, володіючи досвідом і мудрістю, може стати джерелом знань і цінностей для молоді, тоді як взаємодія з молодими людьми дозволяє старшим приймати нові ідеї і адаптуватися до мінливих умов. Таким чином, спадкоємність поколінь сприяє формуванню гармонійного суспільства, заснованого на співпраці та взаєморозумінні.

Аналіз робіт відомих філософів, мислителів, що досліджували тему життя, поколінь, циклічності життя, сприяв створенню власного художнього рішення, яке відображає глибину обраної теми. Проаналізовано низку творів в області мистецької діяльності художників. Розглянуто види декоративно-прикладного мистецтва. Виокремлено низку стилів які було використано в даній роботі.

Композиція створювалась на основі ескізу створеного раніше, але уже з більш глибоким змістом, ускладненням композиції, підбиранням та проаналізуючи кольорову гаму. В панно поєднується символіка, абстракція і фігуративні елементи. У центрі уваги знаходиться дерево, його коріння і гілки переплітаються з руками і людськими фігурами, що підкреслює глибину зв'язку між людьми. Геометричні форми, що оточують основне зображення, створюють відчуття багатшаровості часу і простору. Уособлюють різні епохи, зміни в житті та культурі. Незважаючи на це дерево є центром, воно тримає всю композицію. Достатня кількість часу приділялась і обиранню кольорів в яких буде створена робота, адже це впливає на емоційний стан який несе робота.

Результатом творчої діяльності та досліджень проведених протягом створенням всього проекту, стало досягнення поставленої на початку мети. Вирішення означених завдань та реалізація проектної частини в форматі фор ескізу (80 x 160) та фрагменту роботи (80 x 160). Створюючи живописне панно було поглиблено знання в області застосування кольору, створення ритму в роботі, вдосконалено знання, уміння та навички в роботі з акриловою фарбою та створення ескізу за допомогою програм та графічного планшету.

У роботі були розглянуті різні прийоми та техніки відображення теми циклічності життя у художніх роботах. Застосовані також різні художні прийоми: абстрактна геометрія, символізм, фрагментація форм, гра світлом і кольором, динамічна композиція, інтеграція реалістичних та абстрактних елементів, техніка накладання. Ці прийоми допомагають передати складну

ідею зв'язку поколінь і показати, як минуле і сьогодення зливаються в єдину гармонію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білокін О. Монументальний живопис в Україні. М: Мистецтво, 1990 (дата звернення: 10.09.2024)
2. Валериус С. С. Монументальная живопись. М.: Искусство, 1979 (дата звернення: 25.09.2024)
3. Волков Н.Н. Цвет в живописи. М.: Искусство, 1985 (дата звернення: 16.09.2024)
4. Волобуев Е.В. Цветом и словом. Живопись, воспоминания. – Киев, 2003. (дата звернення: 12.09.2024)
5. Карпенко Г. Мистецтво композиції в живописі. М: Техніка, 2002 (дата звернення: 11.09.2024)
6. Киплик Д. И. Техника живописи. М.: Искусство, 1950 (дата звернення: 28.09.2024)
7. Левченко Л. Секрети композиції в мистецтві. М: Київ, 2014 (дата звернення: 30.09.2024)
8. Лисенко Л. Художники монументального мистецтва України. М: Техніка, 2003 (дата звернення: 10.10.2024)
9. Ніцше Ф.В. Так казав Заратустра. М.: АСТ, 2017 (дата звернення: 20.09.2024)
10. Пащенко О. Основи композиції в живописі. М: Мистецтво, 1987 (дата звернення: 11.10.2024)
11. Семенюк О. Колір у сучасному мистецтві України. М: Київ, 2015 (дата звернення: 22.10.2024)
12. Смолій В. Композиція в малюнку та живописі. М: АртЕк, 2010 (дата звернення: 15.10.2024)
13. Смолій В. Український монометалізм 1960-1980-тих років. М: Дніпро, 2011 (дата звернення: 11.11.2024)

14. Соколюк М. Основи кольорознавства. М: Наукова думка, 2000 (дата звернення: 09.11.2024)
15. Стаття. Асалханов. М.В. Коллаж как искусство: техника, истории, художники. (дата звернення: 29.10.2024)
16. Титаренко О. Колір у живописі: теорія та практика. М: Мистецтво, 1985 (дата звернення: 01.11.2024)
17. Шевченко І. Мистецтво кольору в живописі України. М: АртЕк, 2012 (дата звернення: 05.10.2024)
18. Шевченко Ю. Композиція в образотворчому мистецтві. М: Наукова думка, 2005 (дата звернення: 08.11.2024)
19. Шкурко М. Теорія композиції. М: Дніпро, 1998 (дата звернення: 12.11.2024)

1. Адам і Єва. Вікіпедія.
URL:https://uk.m.wikipedia.org/wiki/Адам_і_Єва (дата звернення: 23.09.2024)
2. Беда В.Г. Цветовые отношения и колорит.
URL:<http://library.lgaki.info:404/85.14%20%20%20%20%20%20%20%20%20%20%20%20Живопись/Беда%20Г.Цветовые%20отношения%20и%20колорит.pdf> (дата звернення: 10.11.2024)
3. Іудаїзм та буддизм: вчення про людину, духовні практики. Біблійний аналіз.
URL:<https://info.adventist.ua/induyizm-i-buddyzm-vchennya-pro-lyudynu-duhovni-praktyky-biblijnyj-analiz/> (дата звернення: 13.11.2024)
4. Концепція філософії життя.
URL:<https://studentam.net.ua/content/view/2195/97/> (дата звернення: 31.11.2024)
5. Мистецтвознавство. Віктор Григоров.
URL:https://www.researchgate.net/publication/332561763_Monumental_and_decorative_art_of_the_second_half_of_the_20th_century_in_specialized_literature/fulltext/637f80f4554def619368a32e/Monumental-and-decorative-art-of-the-second-

[half-of-the-20th-century-in-specialized-literature.pdf?origin=journalDetail](#) (дата звернення: 29.11.2024)

6. Монументальне мистецтво. Вікіпедія.

URL:<https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення: 30.10.2024)

7. Панно. Вікіпедія.

URL:<https://ru.m.wikipedia.org/wiki/Панно> (дата звернення: 22.10.2024)

8. Символізм у живописі.

URL:<https://vseosvita.ua/library/prezentatsiia-do-uroku-kultury-symvolizm-u-zhyvopysi-614329.html> (дата звернення: 11.11.2024)

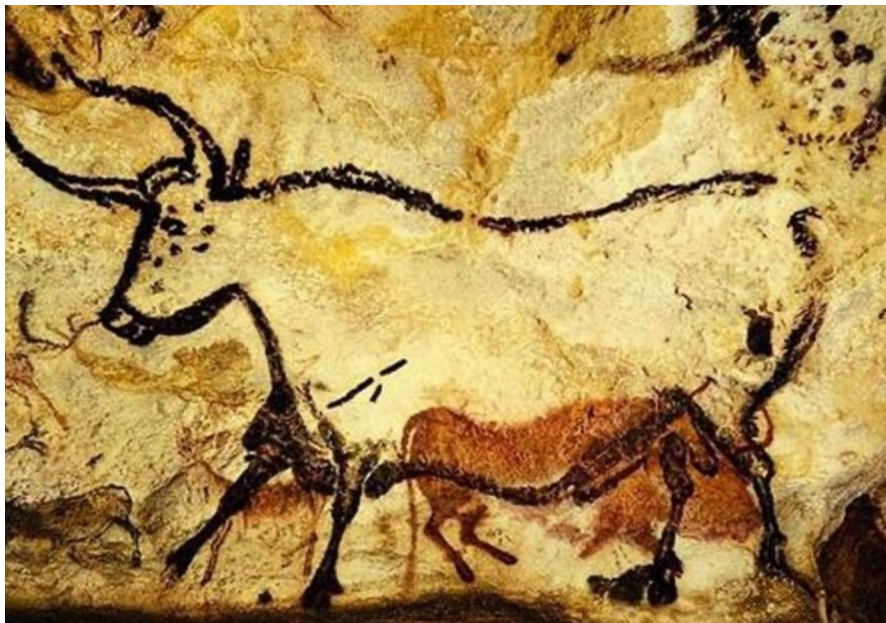
9. Стаття. Басанець Ю. Осипчук М. Кольоровий контраст як засіб підсилення звучання ідеї живописного твору.

URL:https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/8252/1/20171120_201.pdf (дата звернення: 18.11.2024)

10. Твір монументального живопису в сучасних умовах: призначення, зміст, виконання.

URL:https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/24790/1/APSD_2023_V2_P348-351.pdf (дата звернення: 29.11.2024)

АЛЬБОМ ІЛЛЮСТРАЦІЙ

Іл. 1. Монументальне мистецтво минулих років. Палеоліт. Реверанс
Ласко, Франція.

Іл. 2. Єгипетський живопис, бл. 1400 до н.е.

Іл.3. Джотто ді Бондоне. Фреска «Поклоніння волхвів». 1305 р.

Іл.4. Рафаель Санті .« Сикстинська мадонна».

Галерея старих майстрів. Дрезден., холст, масло, 1512 р.

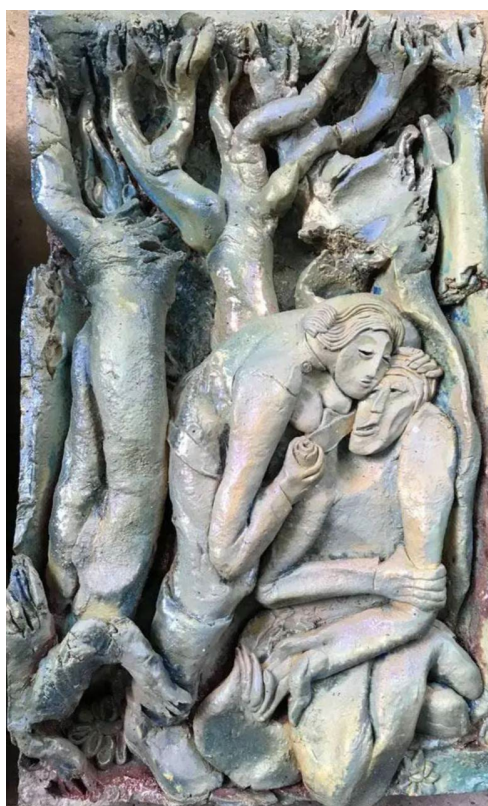
Іл. 5. Фреска «Страшний суд», 1537-1542 р.

Іл. 6. Леонардо да Вінчі. «Автопортрет». 1512 р.

Іл. 7. Е. Котов та В. Ламах. Мозаїчне панно «Симфонія труда». Київ.

Іл. 8. В. Мельніченко. Фрагмент бетонного рельєфу «Стіни Пам'яті».

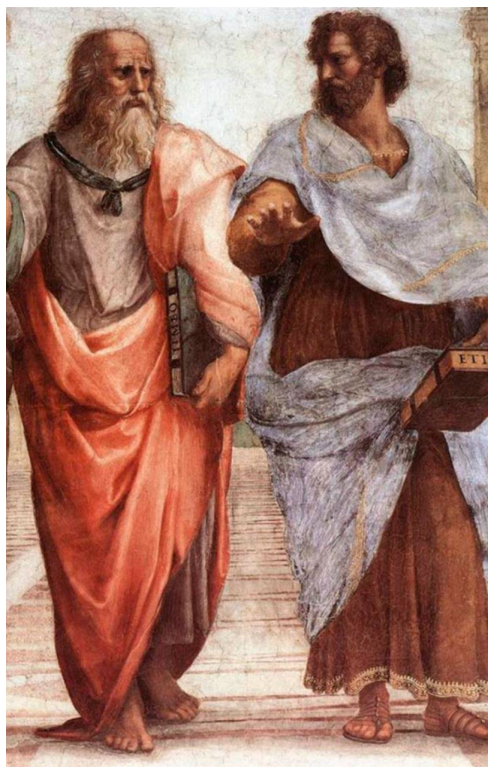
1978-1980 рр.

Іл. 9. « До знань». Вигурівщина. Троєщина

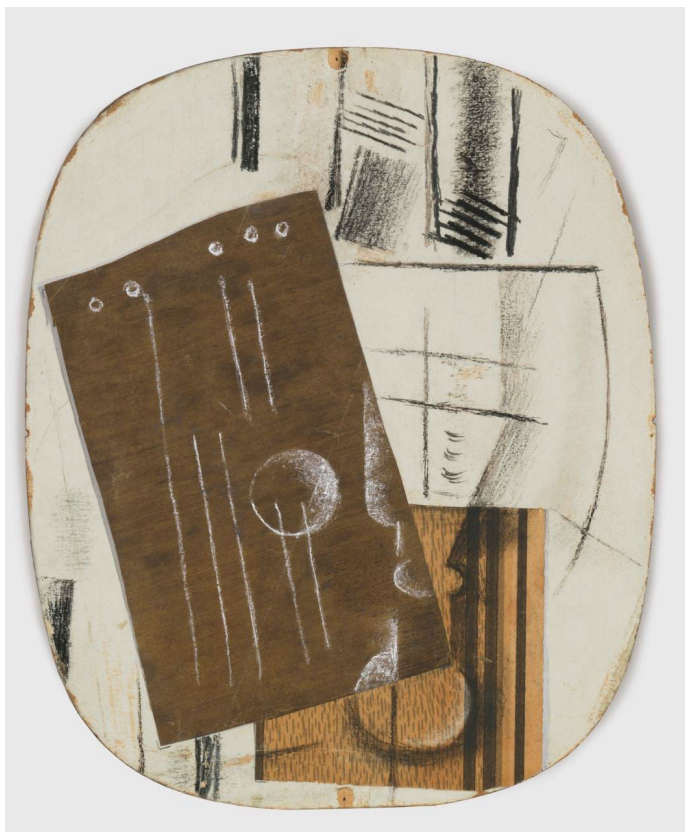
Іл. 10. Дерево життя

Іл. 11. Фрагмент фрески «Афінська школа». Рафаель Санті. Станца делла Сеньятура Ватиканського палацу.

Іл. 12. А. Дюрер. Диптих «Адам і Ева». 1507 р., масло

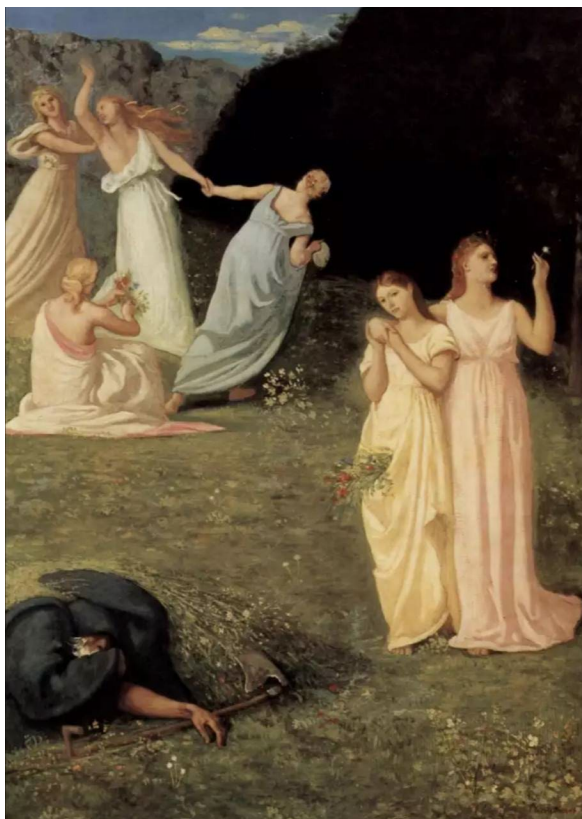

Іл. 13. Ж. Брак. «Гітара і бокал». 1912 р.

Іл. 14. Ж. Брак. «Натюрморт з плетеним стільцем». Париж.

1911 р.

Іл. 15. П. Сесіль. «Смерть і дівчата». 1872 р.

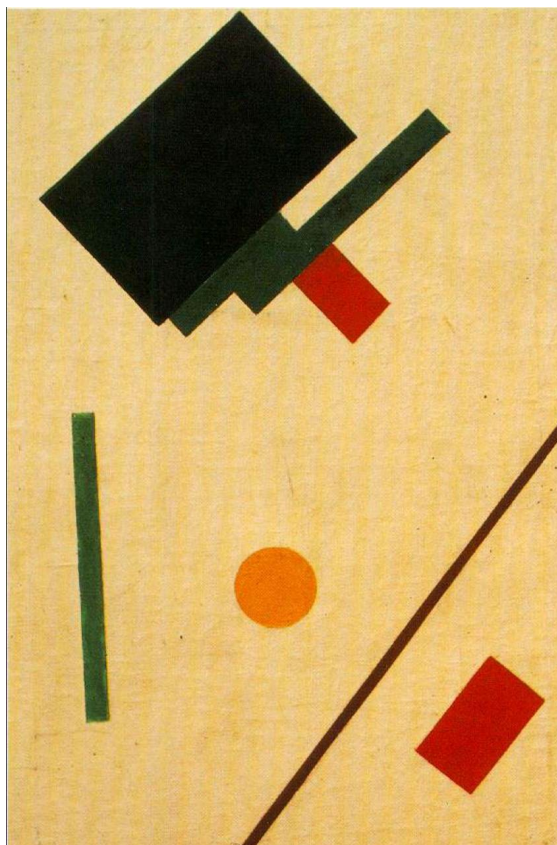
Іл. 16. П. Гоген. «Жовтий хрест». 1889 р.

Іл.17. Д. Фредерік. «Надія». 1886 р.

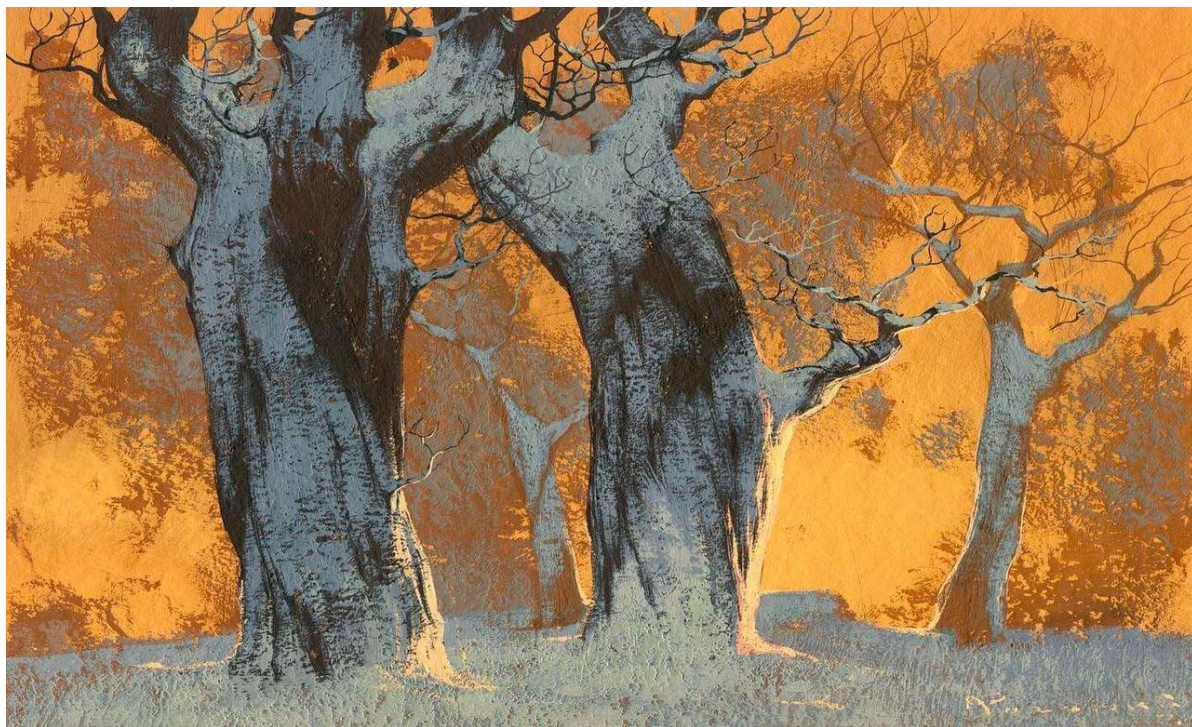
Іл. 18. Кандинський. «Маленька мрія в червоному». Швейцарія. 1925 р.

Іл. 19. К. Малевич. «Супрематична композиція». 1915 р.

Іл. 20. І. Болотовський. «Абстрактна композиція». 1978 р.

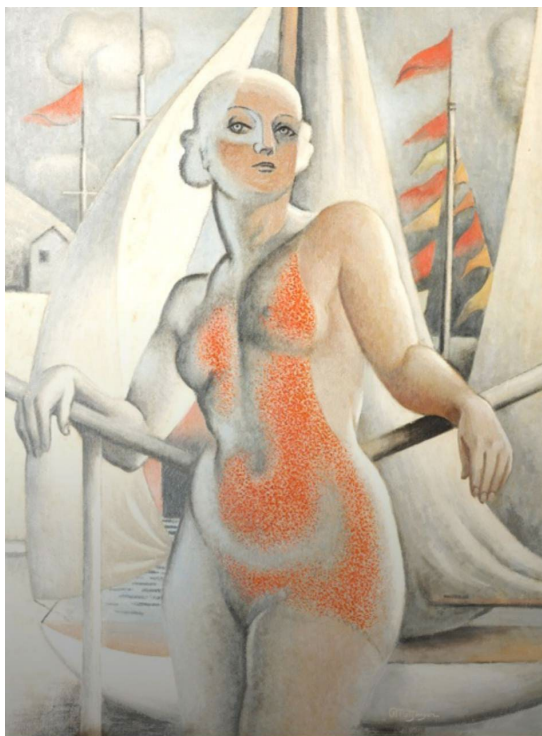
Іл. 21. А. Рогов. «Скетч 105». 2023 р.

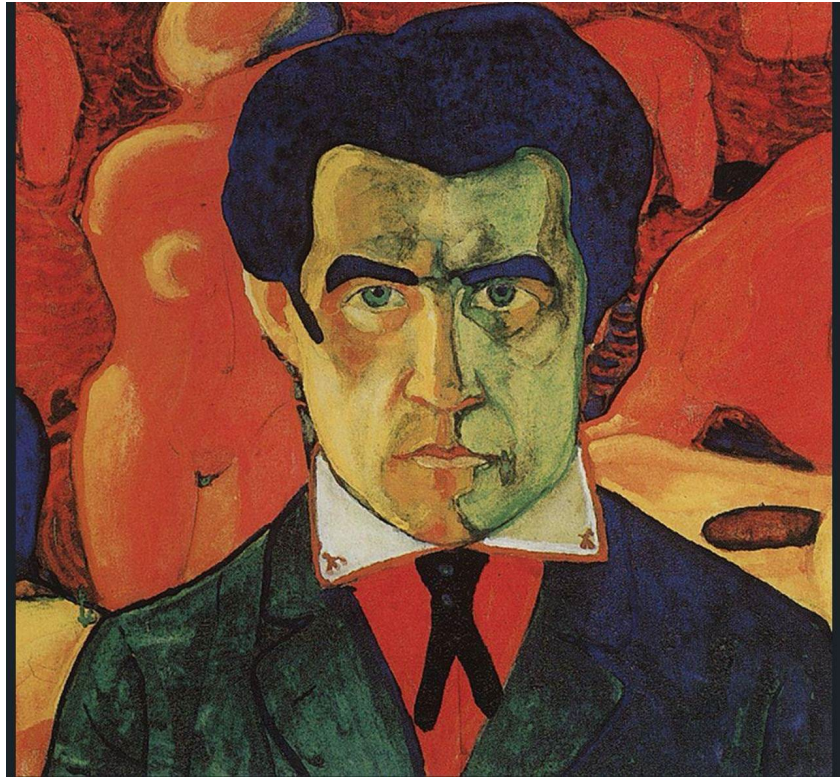
Іл. 22. І. Болотовський. «Абстрактна композиція». 1970 р.

Іл. 23. Ж. Матсенеже. « Жінка з дзеркалом».

Іл. 24. Ж. Матсенеже. « Яхтинг ».

Іл. 25. К. Малевич. «Автопортрет».

Іл. 26. К. Малевич. «Ранок у селі після сніжної бурі».

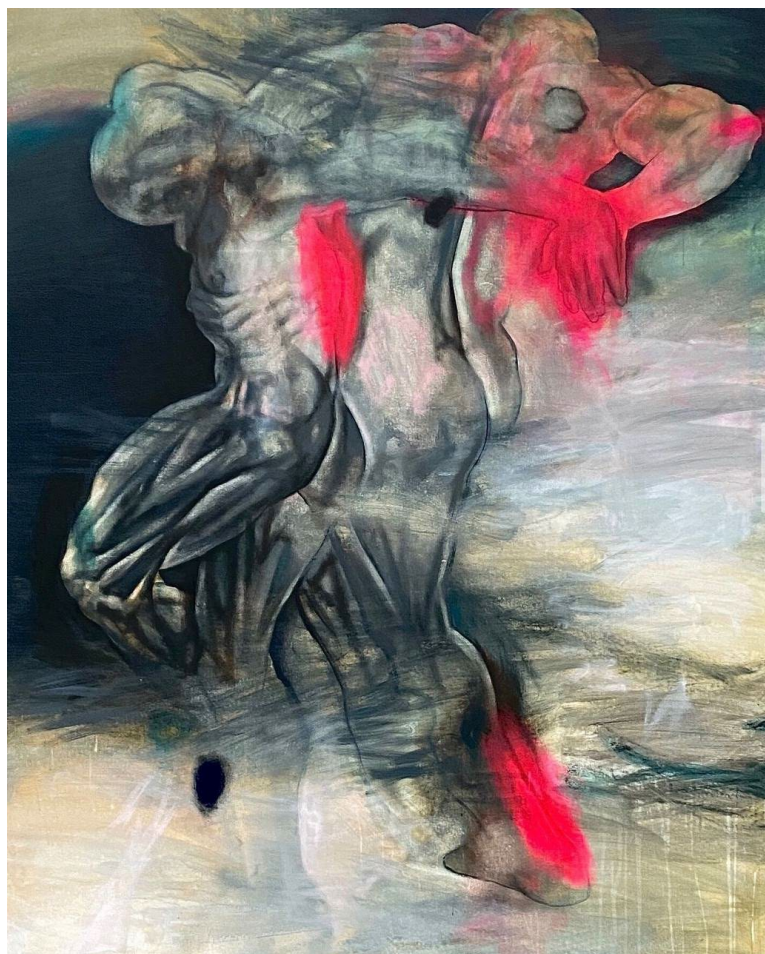
Іл. 27. Р. Гамільтон. «ТІТ».

Іл. 28. Р. Гамільтон. «Lobby».

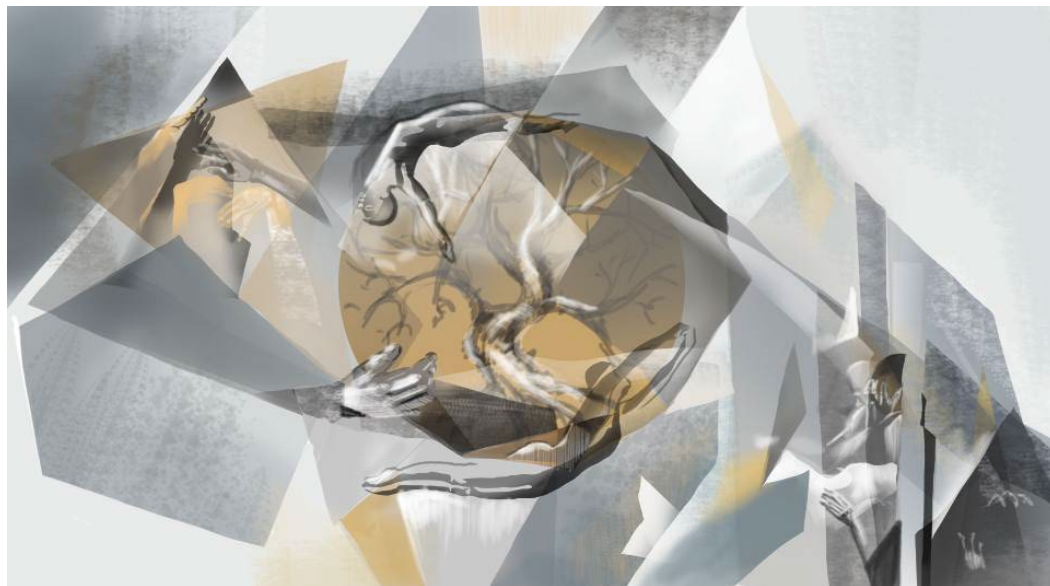
Іл. 29. А. Ройк. «Падіння», полотно, акрил. 2019 р.

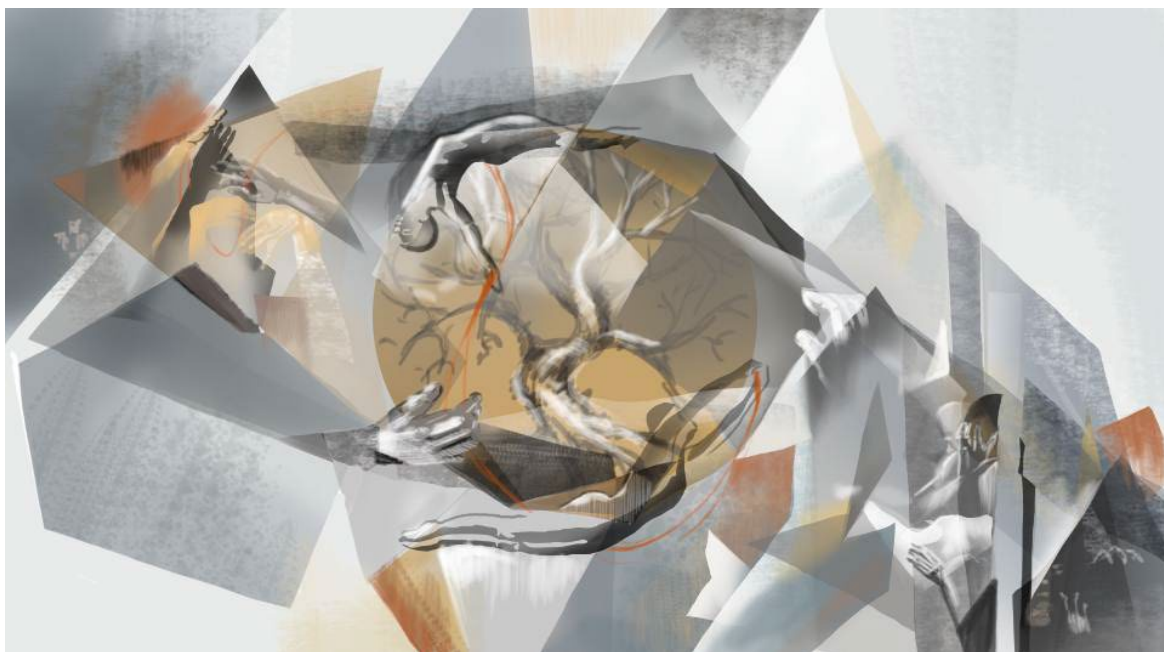
Іл. 30. А. Ройк. «Відзеркалення», полотно, акрил. 2021 р.

Іл. 31. Глова Олена. « Натхнення»., програма Photosop. 2022 р.

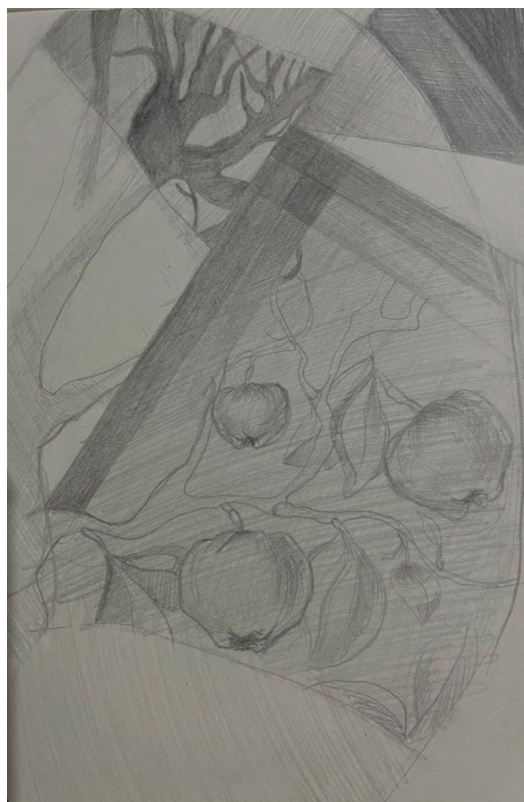
Іл. 32. Глова Олена. «Зв'язок поколінь». Пошуковий ескіз. Комп'ютерна графіка.

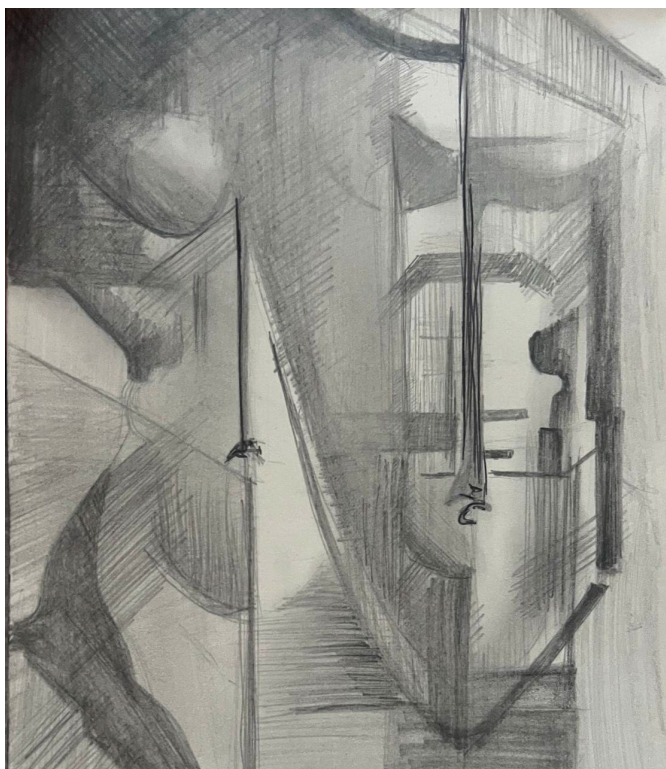
Іл. 33. Глова Олена. «Зв'язок поколінь». Пошуковий ескіз. Комп'ютерна графіка.

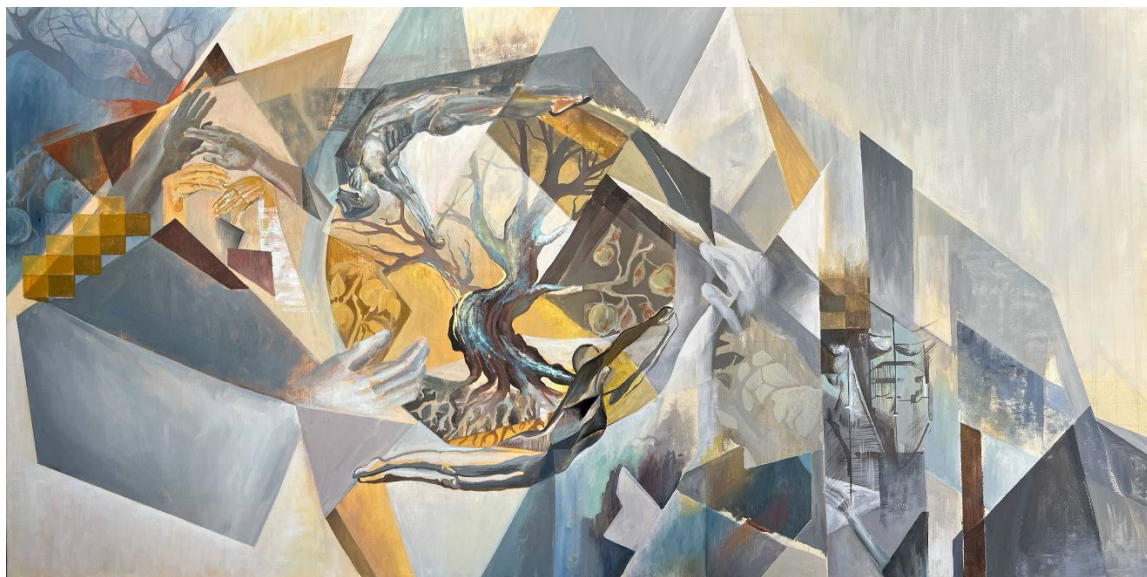
Іл. 34. Глова Олена. «Зв'язок поколінь». Фор ескіз. Комп'ютерна графіка

Іл.35. Глова Олена. Начерки елементів панно. Графічні матеріали.

Іл. 36. Глова Олена. Начерки елементів панно. Графічні матеріали.

Іл. 37. Глова Олена. Поетапність написання форм ескіза «Зв'язок поколінь». Полотно, акрил, 160 х 80 см, 2024 р.

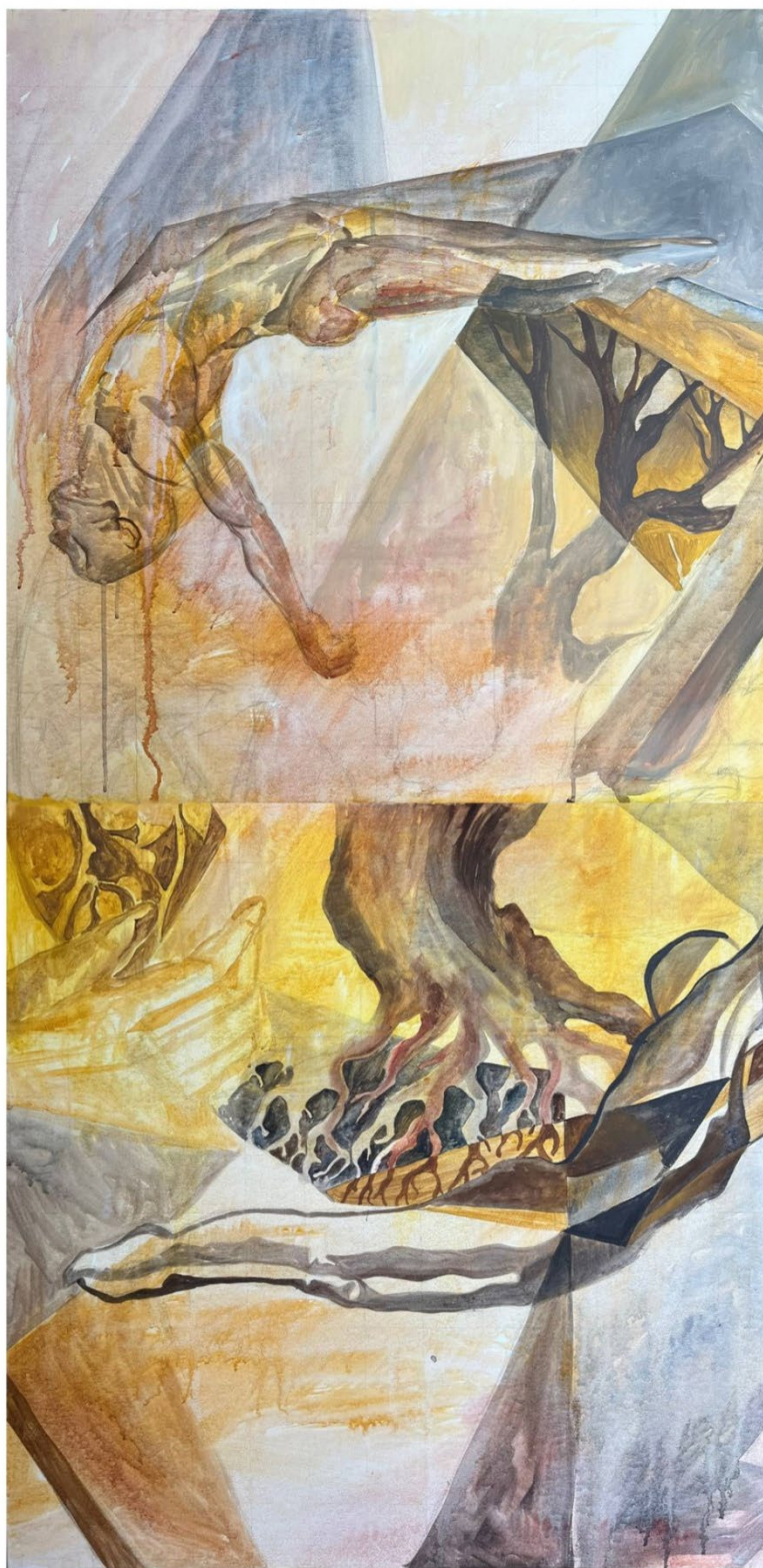
Іл. 38. Глова Олена. Поетапність написання форм ескіза «Зв'язок поколінь». Полотно, акрил, 160 х 80 см, 2024 р.

Іл. 39. Голова Олена. Поетапність написання фрагмента, лінійний малюнок.

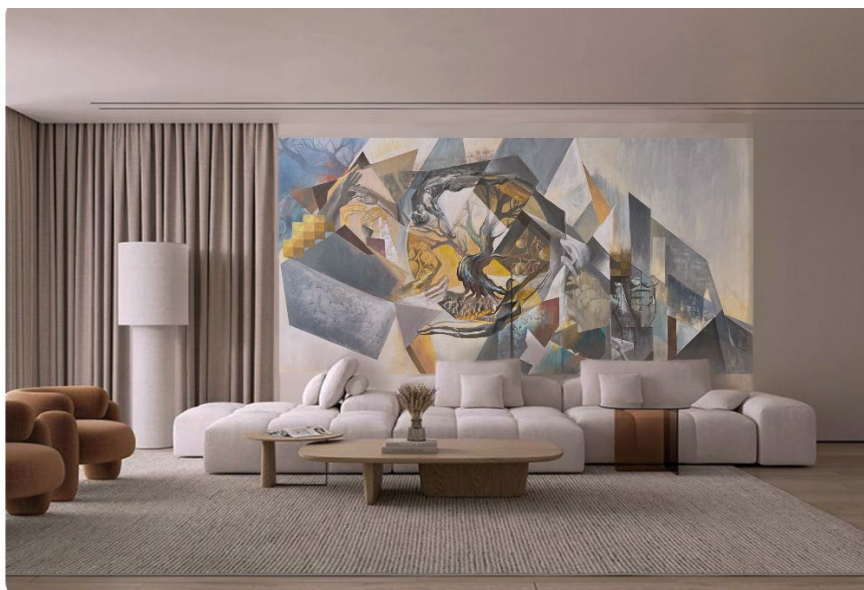
Іл. 40. Голова Олена. Поетапність написання фрагмента «Зв'язок поколінь», імпріатура. Полотно, акрил, 80 x 160 см, 2024 р.

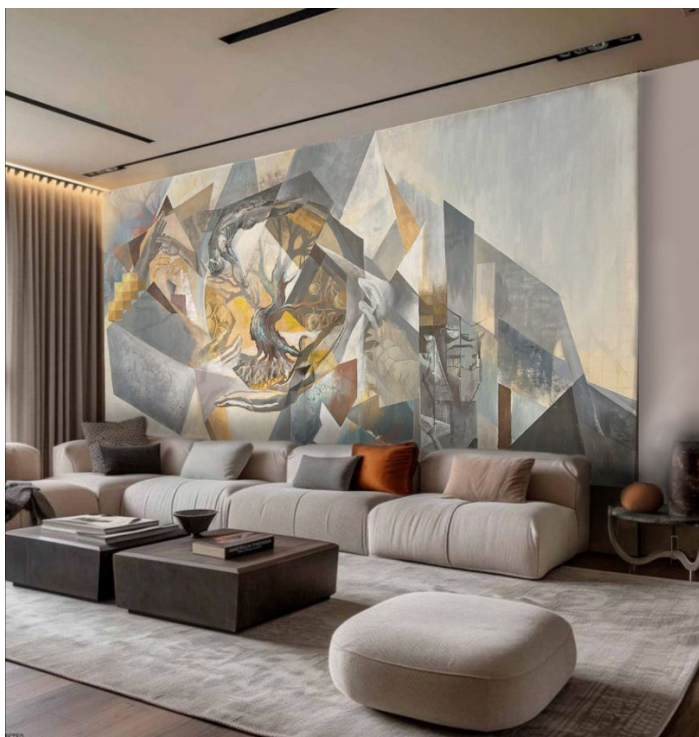
Іл. 41. Глова Олена. Поетапність написання фрагмента «Зв'язок поколінь», узагальнення та тональний розбір. Полотно, акрил, 80 x 160 см, 2024 р.

Іл. 42. Глова Олена. Поетапність написання фрагмента «Зв'язок поколінь», детальна обробка елементів. Полотно, акрил, 80 x 160 см, 2024 р.

Іл. 43. Глова Олена. «Зв'язок поколінь». Візуалізація. Полотно, акрил.
320 x 180 см. 2024 р. Київ.

Іл. 44. Глова Олена. «Зв'язок поколінь». Візуалізація. Полотно, акрил.
320 x 180 см. 2024 р., Київ.

СПИСОК ІЛЮСТРАЦІЙ

- Іл. 1. Монументальне мистецтво минулих років. Палеоліт. Реверанс Ласко, Франція.
- Іл. 2. Єгипетський живопис, бл. 1400 до н.е.
- Іл.3. Джотто ді Бондоне. Фреска « Поклоніння волхвів». 1305 р.
- Іл.4. Рафаель Санті .« Сикстинська мадонна». Галерея старих майстрів.Дрезден., холст, масло, 1512 р.
- Іл. 5. Фреска «Страшний суд», 1537-1542 р.
- Іл. 6. Леонардо да Вінчі. « Автопортрет».1512 р.
- Іл. 7. Е. Котов та В. Ламах. Мозаїчне панно « Симфонія труда». Київ.
- Іл. 8. В. Мельніченко. Фрагмент бетонного рельєфу «Стіни Пам'яті».1978-1980 рр.
- Іл. 9. « До знань». Вигурівщина.Троєщина
- Іл. 10. Дерево життя
- Іл. 11. Фрагмент фрески « Афінська школа». Рафаель Санті. Станца делла Сеньятура Ватиканського палацу.
- Іл. 12. А. Дюрер. Диптих « Адам і Ева». 1507 р., масло.
- Іл. 13. Ж. Брак. « Гітара і бокал». 1912 р.
- Іл. 14. Ж. Брак. « Натюрморт з плетеним стільцем». Париж.1911 р.
- Іл. 15. П. Сесіль. « Смерть і дівчата». 1872 р.
- Іл. 16. П. Гоген. « Жовтий хрест». 1889 р.
- Іл.17. Д. Фредерік. « Надія». 1886 р.
- Іл. 18. Кандинський. « Маленька мрія в червоному». Швейцарія. 1925 р.
- Іл. 19. К. Малевич. « Супрематична композиція». 1915 р.
- Іл. 20. І. Болотовський. « Абстрактна композиція». 1978 р.
- Іл. 21. А. Рогов. « Скетч 105». 2023 р.

- Іл. 22. І. Болотовський. « Абстрактна композиція». 1970 р.
- Іл. 23. Ж. Матсенеже. « Жінка з дзеркалом».
- Іл. 24. Ж. Матсенеже. « Яхтинг ».
- Іл. 25. К. Малевич. « Автопортрет».
- Іл. 26. К. Малевич. « Ранок у селі після сніжної бурі».
- Іл. 27. Р. Гамільтон. « ТІТ».
- Іл. 28. Р. Гамільтон. «Lobby».
- Іл. 29. А. Ройк. «Падіння», полотно, акрил. 2019 р.
- Іл. 30. А. Ройк. «Відзеркалення», полотно, акрил. 2021 р.
- Іл. 31. Глова Олена. « Натхнення»., програма Photosop. 2022 р.
- Іл. 32. Глова Олена. «Зв'язок поколінь». Пошуковий ескіз. Комп'ютерна графіка.
- Іл. 33. Глова Олена. «Зв'язок поколінь». Пошуковий ескіз. Комп'ютерна графіка.
- Іл. 34. Глова Олена. «Зв'язок поколінь». Фор ескіз. Комп'ютерна графіка
- Іл.35. Глова Олена. Начерки елементів панно. Графічні матеріали.
- Іл. 36. Глова Олена. Начерки елементів панно. Графічні матеріали.
- Іл. 37. Глова Олена. Поетапність написання фор ескіза «Зв'язок поколінь».
Полотно, акрил, 160 х 80 см, 2024 р
- Іл. 38. Глова Олена. Поетапність написання фор ескіза «Зв'язок поколінь».
Полотно, акрил, 160 х 80 см, 2024 р.
- Іл. 39. Глова Олена. Поетапність написання фрагмента, лінійний малюнок.
- Іл. 40. Глова Олена. Поетапність написання фрагмента «Зв'язок поколінь»,
імпріатура. Полотно, акрил, 80 х 160 см, 2024 р.
- Іл. 41. Глова Олена. Поетапність написання фрагмента «Зв'язок поколінь»,
узагальнення та тональний розбір. Полотно, акрил, 80 х 160 см, 2024 р.

- Іл. 42. Глова Олена. Поетапність написання фрагмента «Зв'язок поколінь», детальна обробка елементів. Полотно, акрил, 80 x 160 см, 2024 р
- Іл. 43. Глова Олена. «Зв'язок поколінь». Візуалізація. Полотно, акрил. 320 x 180 см. 2024 р. Київ.
- Іл. 44. Глова Олена. «Зв'язок поколінь». Візуалізація. Полотно, акрил. 320 x 180 см. 2024 р., Київ.